

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Vor gamle Skolemester

Citation: Andersen, H. C.: "Vor gamle Skolemester", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal, C. A. Reitzel, 1990, s. 245*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid94157.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Vor gamle Skolemester.

Vor gamle Skolemester var saa klog, vidste saa meget, især Geographi og Historie; disse vidste han at gjøre saa nemt for os Børn at lære. Skolemesters Have var anlagt som et heelt Danmarks Landkort; her stode Urter og Blomster, som de bedst høre hjemme i Landets Dele. »Hent mig Ærter!« sagde han, og saa gik vi til det Bed der forestillede Lolland. »Hent mig Boghvede!« saa gik vi til det Bed som viiste Fyen. Skovmærker plukkede vi paa Langeland og den deilige blaa Genziana vidste vi var at finde oppe ved Skagen. Byerne vare ogsaa stillede op, men som Postamenter. Her stod *St. Knud* med Lindormen, det betød Odense; *Absalon* med Bispestav betød Sorø; det lille Fartøi med Aarer var Mærke for, her ligger *Aarhus*; vi lærte saaledes meget godt Danmarks Geographi. Historie, ihvor vidt udstrakt den end er, fik vi den dog nemt og til at beholde.

Personer og Begivenheder komme altid igjen, sagde Skolemester, der kan ligge hundred Aar imellem, mange hundred Aar, men saa har man Syn af de samme Personer, kun i en anden Kjøle, i en anden Tid. Menneskene ligne hinanden indeni, gennem alle Tider, ligesom Dyrene hver i sin Art er i samme Couleur og Kjølesnit fra Verdens Skabelse og til vore Dage.

Og saa fortalte Skolemester den tusindaarige Historie om Bonden og hans Søn, der vilde til Staden for at sælge deres Æsel; først reed den Gamle og lod Drengen gaae, saa sagde Folk, der rider han og lader det stakkels Barn gaae; saa lod han Drengen sætte sig op og gik selv; da sagde Folk, hvor det er taabeligt at lade den Dreng som *har unge Ben at gaae paa, ride og den gamle Mand gaaer; saa satte de sig begge op paa Æselet, men saa sagde Folk, hvor det dog er syndigt at det
* * * 246

stakkels Dyr skal slæbe paa dem begge to, da steeg Fader og Søn af, gik og trak Æselet, da loe Folk og sagde, hvilke Narre at de gaae, naar de have et Æsel at ride paa. »Det er ikke mueligt at gjøre Folk tilfreds!« sagde den Gamle, hvorledes man endogsaa bærer sig ad, have de altid Noget at kjævle over; det fortalte den indiske Bramin *Bidpai* for over tusind Aar siden, det passer endnu, og vil passe i alle Tider!«

Skolemester fortalte om Vilhelm *Tell* der maatte skyde et Æble af sin Søns Hoved, men før han afskjød Pilen, gjemte han paa sit Bryst en anden Piil til at skyde i Brystet paa den onde *Gesler* der kunde forlange en saa farlig Gjerning af en Fader. Det var i Schweiz det skete, men mange Aar forud *var skeet lige det selv samme i Danmark, med *Palnatoke*, han maatte ogsaa skyde et Æble af sin Søns Hoved og gjemte paa sit Bryst en anden Piil for at hævn sig. Og meer end tusind Aar endnu længer tilbage, blev nedskrevet den samme Historie som hændet i Ægypten. Een Historie og dog tre, det samme kommer igjen. Hvad mærkeligt der skeer i vor Levetid, vil skee igjen om hundrede Aar, om tusinde Aar, det Gamle bliver nyt, kommer igjen, men paa et andet Sted, i et andet Folk, i andre Skikkelser og dog det samme. Gjern det Ene og husk det Andet, saa kan du din Verdens Historie.

Du husker, sagde Skolemester, Parabelen om den rige Mand der tog den fattige Mands eneste Lam, den blev nu fremsat for Kong David, og pegede paa ham, senere paa andre og i Fremtiden paa ny. Det er som en Hjelpetraad for Hukommelsen til at trække flere Begivenheder paa, forskjellige og dog de samme. Man seer sig istand til at digte frem i Tiden; det gjorde jeg forleden, jeg tænkte paa den bibelske Samson som har været og paa den poetiske Samson der kan komme, tage Byens Porte paa sine Skuldre, brydes med Løven og bringe Honningen, slaae Philisterne med deres eget Kjævebeen. Men saa kommer Tidens Dalila, Frøken Modesmag, daarer ham, fanger ham, klipper bort hans Styrke, stikker hans Øine ud, og saa maa han i Trædemølle, haanes af Philisterne, knuse dem og sig selv. -

Man siger at Fremtids Musik er kjedelig, Fremtids Historier, ere det maaskee endnu mere, ja, Børn, saa vil jeg ikke fortælle Eder flere - i Dag! - Og saa fik vi Lov den Dag og det skal Du nu ogsaa have kjære Læser! det heroer paa dig om det skal - fortsættes.

*
—